FIL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum is-26 ta' Jannar 2023

Appell numru 209/2022

Il-Pulizija
vs.
Andy BUTTIGIEG

Il-Qorti rat is-segwenti:

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar l-20 ta' April 2022 fil-konfront ta' Andy BUTTIGIEG (detentur tal-karta tal-identita' bin-numru: 20395G) li ġie mixli talli:

   (i) Talli fil-5 ta' Diċembru 2020 għall-ħabta tad-9.30hrs jew fil-ħinijiet ta' qabel waqt li kien qiegħed fl-inħawi tar-Riserva tal-Għadira, ikkaċċja jew ipprova jikkaċja, ħa jew ipprova jieħu b'xi mezz li jkun xi għasfur u għaldaqstant naqas milli jissodisfa l-kundizzjonijiet kollha speċifikati fil-liċenzja u kull liġi oħra u dan bi ksur ta' Regolament 12(1) tal-A.L. 79 tal-2006, hekk kif emendat, L.S. 549.42;

   (ii) Ukoll talli fl-istess dati, lok, ħin u ċirkostanzi waqt li kien qiegħed ġewwa r-Riserva Naturali tal-Għadira, żamm jew ġarr arma tan-nar li tkun kargata jew bl-iskrataċ fil-kompartiment tal-iskrataċ tal-arma, jew barra l-għata

tagħha, jekk mhux f'post fejn huwa permess l-isparar fuq il-kaċċa u dan bi ksur ta' Regolament 17, SL 549.42;

(iii) Ukoll talli fl-istess data, lok, ħin u ċirkostanzi, ikkaċċja, weġġa, ħa jew ipprova jikkaċja, iweġġa' jew jieħu xi għasafar minn Santwarju tal-għasafar u dan bi ksur ta' Regolament 24(a) tal-A.L. 79 tal-2006;

(iv) Ukoll talli fl-istess data, ħin, lok u ċirkostanzi kellu fil-pussess jew fil-kontroll tiegħu, xi arma tan-nar, munizzjoni, għasafar tat-taħrik, xibka jew kull mezz ieħor għall-kaċċa jew għat-teħid ta' xi għasfur f'santwarju tal-għasafar u dan bi ksur ta' Regolament 24(ċ) tal-A.L. 79 tal-2006;

(v) Ukoll talli fl-istess data, ħin, lok u ċirkostanzi kkaċċja jew ipprova jikkaċċja, ħa jew ipprova jieħu xi għasfur billi wża jew kellu fil-pussess tiegħu waqt attivita' ta' kaċċa jew insib xi gass jew apparat elettroniku, speċjalment l-użu ta' tisfir irrekordjat minn qabel ta' għasafar u dan bi ksur tar-Regolament 7(1)(d), L.S. 549.42;

(vi) Ukoll talli fl-istess data, ħin, lok u ċirkostanzi waqt li kien qiegħed jonsob jew jikkaċċja kellu fil-pussess tiegħu bird caller u dan bi ksur tar-Regolament 7(2), L.S. 549.42.

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta), wara li rat ir-regolamenti 7(1)(d), 7(2), 12(1), 17, 24(a) u 24(ċ) tal-Avviż Legali 79 tas-sena 2006 hekk kif sussegwentement emendat LS. 549.42 tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imputat appellant ħati tal-imputazzjonijiet dedotti fil-konfront tiegħu u konsegwentement ikkundannatu għall-piena ta' Ewro 2000 li bl-applikazzjoni tal-Artikolu 14(2) tal-Kodiċi Kriminali li tista' titħallas b'rati mensili u konsekutivi ta' Ewro 200 fix-xahar. F'każ li l-ħlas ikun ħa jsir b'rati mensili, l-ewwel pagament ordnat li kellu jsir fi żmien xahar mid-data tas-sentenza, b'dan illi jekk il-ħati jonqos milli jagħmel pagament wieħed, il-bilanċ dovut minnufih u jekk dan ma jitħallasx, jiġi konvertit fi priġunerija skont il-Liġi. Il-Qorti wkoll, ai termini tar-Regolament numru 27 tal-Avviż Legali 79 tas-sena 2006, ordnat ukoll is-sospensjoni tal-liċenzja jew permess relevanti maħruġ taħt ir-regolamenti tal-2006 dwar il-Konservazzjoni tal-Għasafar Selvaġġi u taħt it-Taqsima XV tal-Kodiċi tal-Liġijiet tal-Pulizija għall-perjodu ta' sentejn mid-data tas-sentenza. In oltre, il-Qorti ai termini tal-istess dispożizzjoni tal-Avviż Legali 79 tas-sena

2006 kif ukoll ai termini tal-Artikolu 23 tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, ordnat il-konfiska tal-corpus delicti.

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi BUTTIGIEG appella minn din is-sentenza fejn talab lil din il-Qorti sabiex joġgħobha tirriforma s-sentenza appellata billi tħassar, tirrevoka u tannulla s-sentenza fir-rigward tal-ħtija imputata u konsegwentement tillibera lill-appellant minn kull ħtija u subordinatament tinfliġġi piena aktar miti u idonea fiċ-ċirkostanzi tal-każ u dan wara li stqarr is-segwenti:

(i) Illi l-ewwel aggravju huwa li l-prova primarja li huwa kien jinsab fir-riserva jew kif ingħad mill-Pulizija 'ftit metri 'l ġewwa fir-riserva' ma inġabitx dik il-prova miġbura skont il-liġi kemm fis-sustanza effettiva tagħha u kemm fis-sustanza probativa tagħha. Illi di fatti l-Pulizija xehdu li tali ko-ordinati li huma ħadu, ma ħaduhomx waqt l-ispezzjoni minnhom magħmula u dan billi anke għalihom ma kienx fir-riżerva. Illi l-fatt li tali prova ma nġabritx fil-preżenza tal-appellant ma hiex dik il-prova li serenement wieħed għandu joqgħod fuqha aktar u aktar meta kif jgħid il-Pulizija, ir-riżerva minn fejn kien l-appellant ma kinitx tidher. Hemm dubju serju kemm il-ko-ordinati li ġabru l-Pulizija kienu korretti. Fatt ukoll li xehedu anki l-Pulizija dwaru huwa li ma hemm ebda marki jew sinjali ċari;

(ii) Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-tieni aggravju tal-appellant huwa l-fatt li għalkemm ignorantia legem nemine excusat, il-liġi tirrikjedi li din tkun ċara u mhux manifestament priva minn kull bażi ta' tagħrif.

(iii) Illi dan huwa delitt u allura jinħtieġ li jkun hemm l-animu kriminuż li f'dawn iċ-ċirkostanzi huwa assenti;

(iv) Illi l-fetħa kbira li hemm fil-post in kwistjoni hija tali li persuna ma tkunx taf jekk effettivament qabżitx il-konfini jew le tar-riżerva u għalkemm hemm mappa annessa mal-Liġi din il-mappa jew konfini qatt ma ġew indikati fuq il-post bħalma jsir f'kull attivita' oħra li tirrikjedi liċenzja.

(v) Illi l-ewwel Qorti fid-deliberazzjoni tagħha tgħid li l-appellant hemm għandu dura. Jiġi rilevat li l-Pulizija qalu li kien hemm bħal dura li hija formazzjoni ġeografika naturali.

Illi tali referenza u konklużjoni magħha addebita huma għalhekk inkorretti fis-sustanza li waslu li saħħu l-fehma tal-Qorti għal preżunzjoni ta' sapienza ta' limitazzjoijiet tal-konfini.

(vi) Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost it-tielet aggravju tal-appellant huwa l-fatt li l-ewwel Qorti applikat piena eċċessiva in vista ta' dawn iċ-ċirkostanzi u mal-fatt li wieħed iqis li hija marbuta ma' allegati reati li saru aktar minn sentejn ilu u għalhekk tmur kontra l-prinċipju tal-korrezzjoni aktar u aktar meta għandu fedina penali netta.

D. IL-PARTI ĠENERALI

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Man ġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal:

---

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u r-**Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina** 24 ta' April 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan** et, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il-verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, u ma terġax tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konklużjonijiet tagħha.[2]

6. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

7. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

---

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

8. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

9. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża:

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

10. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati

---

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib**, 15 ta' Jannar 2009; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili**, 19 ta' Gunju 2008; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter**, 14 ta' Dicembru 2004; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u **Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina,** 24 ta' April 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak,** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**, 5 ta' Lulju 2002; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et**, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

kellhom quddiemhom fil-passat.[4] Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

11. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Thorne:**[5]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

12. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

13. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **<u>ma teħtieġx</u>** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliża fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

---

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Bonavia** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; **Il-Pulizija vs Antoine Cutajar** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; **Il-Pulizija vs Carmel Spiteri** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.
[5] Deċiża fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

14. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, sure fis-sistema Legali Ingliż,[6] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

15. Fil-każ Ingliż **Majid**,[7] Lord Moses stqarr hekk:

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

16. Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown[8] jgħidu s-segwenti:

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

17. Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **<u>tas-sikurezza</u>**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **<u>b'sikurezza</u>** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

---

[6] **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[7] ibid.
[8] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

18. U huwa biss meta jkun hemm **<u>id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża</u>** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

19. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-best evidence rule, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.

20. Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi primarjament f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li din il-Qorti ma kellhiex l-opportunita li tagħmel. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

21. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet milħuqa minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni

miġjuba fil-kawża **Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti:

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

22. In definittiva, kif intqal minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza **Il-Pulizija vs. Vincent Calleja** deċiża nhar is-7 ta' Marzu 2002 din il-Qorti, bħala Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati ma terġax tagħmel ġudizzju ġdid fuq il-każ f'dak li għandu x'jaqsam mal-valutazzjoni u evalwazzjoni tal-fatti tal-każ, iżda tillimita biss ruħha biex tara jekk id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kienetx "unsafe and unsatisfactory" fuq il-bażi tar-riżultanzi li jkollha quddiemha dik il-Qorti. B'hekk din il-Qorti ma tistax tissostitwixxi d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati sakemm id-deċiżjoni ta' dik il-Qorti ma tkunx "unsafe and unsatisfactory". Jiġifieri jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legittimament u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom fuq il-bażi tal-provi u tal-argumenti legali li kellha quddiemha, allura din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdel il-konklużjonijiet ta' dik il-Qorti – anke jekk il-Qorti tal-Appell Kriminali setgħet kienet tasal għal konklużjoni differenti minn dik milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati.

E. IL-KONSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

23. Illi nhar il-5 ta' Diċembru, 2020 għal ħabta tad-disgħa ta' filgħodu, il-Pulizija tat-Taqsima tal-ALE li kienu qiegħdin iwettqu ronda fl-inħawi ta' fuq ta' Malta, irċevew telefonata li bejn Popeye's Village u l-bajja tal-Għadira kien jinstema' tisfir ta' apparat elettroniku li jintuża' fil-kaċċa u l-insib tal-pluvieri. PC 866 u PC 1455 marru minnufih fuq il-post fejn hekk kif daħlu wara r-Riserva tal-Għadira anke huma bdew jisimgħu l-għajjat tal-'bird caller'. Huma segwew minn fejn kien ġej dan l-għajjat u eventwalment waslu sabiex jilmħu persuna, dik tal-appellant BUTTIGIEG, li kien jidher li kien qiegħed hemmhekk għal kaċċa. Il-Pulizija setgħu wkoll jinnutaw li l-għajjat tal-'birdcaller' waqaf inkwantu ġie mitfi minn din il-persuna kif din lemħet

li kien hemm il-Pulizija fuq il-post. Din il-persuna identifikat ruħa bħala Andy BUTTIGIEG mal-Pulizija u l-apparat kollu ġie ssekwestrat mill-Pulizija in kwantu illegali.

24. Illi ġara li hekk kif il-Pulizija waslu fil-vettura tagħhom, irċevew telefonata oħra fejn din id-darba l-istess persuna li kienet għamlet l-ewwel rapport infurmathom li dik l-istess persuna li dehret tuża' l-'birdcallers', kienet qiegħda tikkaċja ġewwa l-'buffer zone' li hemm qabel ma taqbad ir-Riżerva tas-Santwarju tal-Għadira. Biex b'hekk il-Pulizija reġgħu rrikorrew fuq is-sit fl-istess post fejn qabel kien twaqqaf Andy BUTTIGIEG u għad li lil dan tal-aħħar ma sabuhx fuq il-post, ħadu l-co-ordinates u anki lilhom irriżultalhom li hemmhekk kien protett bil-Liġi bħala żona li fiha wieħed ma setax jikkaċja jew jonsob u dan in kwantu qrib is-Santwarju tal-Għasafar tal-Għadira. Kien għalhekk li l-Pulizija marru sabiex iħarrku lil BUTTIGIEG ġewwa r-residenza tiegħu l-Mellieħa stess u elevawlu l-arma tan-nar li kienet qiegħda tintuża minnu, Armson bin-numru 19E20931.

25. Illi BUTTIGIEG ingħata t-twissija u d-dritt tiegħu li jikkonsulta ma' avukat tal-fiduċja tiegħu qabel ma huwa jagħmel dikjarazzjonijiet mal-Pulizija, liema dritt huwa rrifjuta. Il-Pulizija sussegwentement infurmatu li kienu serjin jinħarġ l-akkużi fil-konfront tiegħu b'rabta ma' dan l-inċident.

Ikkunsidrat

26. Illi din il-Qorti sejra tibda sabiex tirrevedi d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) in kwantu għas-sejbien ta' ħtija għal ħames u s-sitt imputazzjonijiet liema imputazzjonijiet jitrattaw l-użu pprojbit ta' tisfir irrekordjat waqt attivita' ta' kaċċa jew insib u dan bi ksur tar-Regolamenti numru 7(1)(2) tal-Avviż Legali 549.42, Regolamenti dwar il-Konservazzjoni tal-Għasafar Selvaġġi. Dawn ir-regolamenti huma ċari in kwantu jipprojibixxu l-użu u/jew il-pussess ta' 'birdcaller' filwaqt li wieħed ikun qiegħed jikkaċċja jew jipprova jikkaċja, jieħu jew jipprova jieħu xi għasfur. U din il-Qorti, bħal Qorti tal-Maġistrati (Malta) qabilha tqis li huwa daqstant ieħor ċar u ppruvat li l-appellant, BUTTIGIEG, fil-mument illi ġie mwaqqaf mill-Pulizija, kien (i) fl-inħawi fejn kien qiegħed jinstema' t-tisfir irrekordjat; (ii) li kien qiegħed jagħmel użu minn dan l-istess tisfir irrekordjat. F'paġna 11 tal-atti proċesswali, PC 866 jixhed li t-tisfir u l-għajjat li kien jinstema' waqaf hekk kif BUTTIGIEG lemaħ lill-Pulizija. Ukoll, in sostenn u b'korraborazzjoni għal dak li stqarr PC 866, PC 1455 jgħid hekk 'Kif

bqajna nimxu l-fuq innotajna persuna għall-kaċċa li kien qed jagħmel użu ta' bird caller ta' lewn aħdar' b'mod tali li allura din il-Qorti tqis ippruvat sal-grad taċ-ċertezza morali kif BUTTIGIEG kien qiegħed jagħmel użu ta' tifsir elettroniku waqt li kien qiegħed jipprova jikkaċċja u għalhekk bi ksur tal-imsemmija regolamenti.

27. Ma jidherx li kien hemm xi kontestazzjoni da parte tal-appellant f'dan is-sens u jirriżulta wkoll li huwa ffirma l-irċevuta ippreżentata lilu mill-Pulizija fil-mument tas-sekwestru ta' dan l-apparat. Lanqas ma jirriżulta li seta' kien hemm xi ħadd ieħor li kien qiegħed jagħmel użu mill-apparat elevat. Kif diġa' ngħad, PC 866 innota li t-tifsir intefa' wara li 'l-persuna li kienet qiegħda tikkaċja', b'referenza kwindi għal BUTTIGIEG, lemħet il-Pulizija fuq il-post, u PC 1455 stqarr kif ra lil 'persuna għall-kaċċa' nonche' BUTTIGIEG, li kien qiegħed jagħmel użu ta' 'birdcaller' ta' lewn aħdar.

28. Għaldaqstant, din il-Qorti tqis li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet kemm legalment kif ukoll raġonevolement issib ħtija fl-imputat qua appellant fir-rigward tal-ħames u s-sitt imputazzjonijiet.

Ikkunsidrat

29. L-ewwel erba' imputazzjonijiet imbagħad huma marbuta mal-ksur ta' dawk ir-regolamenti li jipprojbixxu l-użu ta' arma kkargata daqskemm l-attivita' ta' kaċċa jew insib f'żona iddelinejata mil-Liġi - A.L.549.42 Skeda numru V - bħala Santwarju/Riżerva tal-Għasafar, f'dan il-każ dik tal-Għadira. Il-lanjanza prinċipali tal-appellant tirrigwarda n-nuqqas ta' ċertezza legali peress li jgħid li ma kienx jaf, fin-nuqqas ta' tabelli li jindikaw bi preċiżjoni u kjarezza, li hemmhekk huwa kien qiegħed jittenta li jikkaċja u/jew jonsob f'żona projbita mil-Liġi. L-appellant jargumenta li dan mhux każ ta' injoranza tad-dritt li ma jservix ta' skuanti. L-appellant jikkontendi wkoll li huwa ma aġixxiex b'intenzjoni kriminuża u għalhekk fl-assenza ta' din l-intenzjoni ma setgħax ikun tenut kriminalment responsabbli.

30. Ibda biex, dawn ir-regolamenti huma meqjusa bħala 'strict liability offences'. Il-ksur waħdu ta' kundizzjoni ta' liċenzja – dik tal-arma tan-nar daqskemm tal-liċenzja għall-ikkaċċjar/insib **mhux meħtieġ li jiġi ppruvat l-element formali tar-reat sabiex jiġi integrat ir-reat.** Għaldaqstant il-Qorti ma tistax taqbel mal-appellant

fejn dan jivvanta kif ma setax jinstab ħati ta' dawn ir-reati lilu imputati minħabba n-nuqqas li jiġi ppruvat l-element formali tar-reat. Fl-insenjamenti tal-Professur Mamo,[9] reati li jitqiesu 'strict liability offences' huma eċċezzjoni għar-regola 'actus non facit reum nisi mens sit rea'. Jgħid hekk imbagħad fuq dan il-kunċett:

> Strict liability offences do not require proof of fault and provide for a defence of an honest and reasonable mistake of fact. It is generally considered justified to impose strict liability to protect public health, safety and **the environment**.[10] It may also be imposed for regulatory offences. The general principle is that strict liability may be imposed where a person is placed on notice to guard against the possibility of inadvertent contravention.

31. Il-Professor Mamo[11] jgħallem ukoll:

> 'In determining whether an Act does create this more stringent prohibition, regard must be had to the object of the statute, the words used, the nature of the duty, the person upon whom it is imposed, the person by whom it would in ordinary cases be performed, and the person upon whom the penalty is imposed. **In general, where the words of a modern statute amount to an absolute prohibition of a certain act without any reference to the state of mind of the actor, 'mens rea' is not an essential ingredient of the offence; and in such a case any inquiry as to the intent which actuated the accused would be immaterial – except, perhaps, with a view to the mitigation of the punishment.**[12] (Blake-Odgers, op.cit. Vol I. 114). (page 73).

32. Ikun għalhekk ifisser illi fejn il-Leġislatur ried li jimponi regoli strinġenti sabiex jinfurza aħjar ċerti projibizzjonijiet, il-formula adoperata mil-Liġi tkun tali li ma tippermettix deroga minn tali regoli. U huwa mit-test tal-Liġi stess li jemerġi kif is-sanzjoni hemmhekk ikkontemplata u r-reita' għall-ksur tal-istess tiskatta mal-mument illi jiġi ppruvat fattwalment kif ikun hekk sar dak il-ksur. U allura l-istat mentali tal-aġent tar-reat ma jkunx element essenzjali li jrid jiġi ppruvat hekk kif il-ksur innifsu jammonta għar-reat komplut u integrat. Biss, il-kunċett ta' 'strict liability' a differenza ta' dak ta' 'absolute liability', jippermetti ċerti difiżi lill-akkużat u dan kif diġa' intqal.

[9] LL.B. I - First Year Criminal Law (Mamo Notes) Revamped by GħSL - Notes and Past Papers - Issuu aċċess: 5 ta' Jannar 2023
[10] Enfasi ta' din il-Qorti.
[11] LL.B. I - First Year Criminal Law (Mamo Notes) Revamped by GħSL - Notes and Past Papers - Issuu aċċess 5 ta' Jannar 2023
[12] Enfasi ta' din il-Qorti.

33. Skont il-Professur Mamo[13] il-każijiet ta' 'strict liability' jammettu wkoll difiża fuq 'reasonable mistake of fact'. Issa mill-ġurisprudenza kostanti tal-Qrati nostrana jirriżulta li mhux kull 'żball' jew 'mistake of fact' huwa ammess bħala difiża biex wieħed jeżimi ruħu mir-responsabilita' kriminali dwar ksur ta' xi liġi. Dan l-iżball irid ikun wieħed **essenzjali** nonche' li jolqot wieħed mill-elementi essenzjali tar-reat u jrid ikun ukoll **inevitabbli** tant li anki jew huwa juża' d-diliġenza u l-prudenza kollha meħtieġa, xorta waħda kein jaqa' f'dan l-istess żball. Huwa biss jekk l-akkużat jirnexxilu jipprova dawn iż-żewġ elementi li tiġi newtralizzata r-responsabilita' kriminali. Din il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza, fost oħrajn, **Il-Pulizija vs. Hadrian Busietta** deċiża nhar it-28 ta' April 2010 fejn il-Qorti tal-Appell irriteniet:

> Din il-Qorti ma taqbilx. Apparti li zball ta' fatt, biex jinnewtralizza r-responsabbilta` penali, irid ikun zball 'essenzjali' (jigifieri zball dwar xi wiehed mill-elementi mehtiega ghall-ezistenza tar-reat – f'dan il-kaz ma hemmx kontestazzjoni dwar l-essenzjalita` ta' l-izball), fil-kaz tar-reat kontemplat fl-Artikolu 3(1) in dizamina jrid ikun ukoll zball 'inevitabbli', cioe` li ma setax jigi evitat bl-uzu ta' attenzjoni normali.

34. Hekk ukoll fil-kawża **Il-Pulizija vs. Rennie sive Nazzareno Agius** deċiża nhar il-11 ta' Lulju 2002, il-Qorti tal-Appell Kriminali stqarret:

> Illi umbaghad dik il-parti tal-motivazzjoni tas-sentenza appellata fejn intqal li l-Libjan waqqa' lill-appellat fi zball , li ovvjament qed tirriferi ghal zball ta' fatt jew "mistake of fact" , ukoll ma tidhirx accettabbli , ghaliex biex zball ta' fatt ikun skuzanti fil-kaz tad-dritt penali , hemm bzonn li mhux biss ikun zball ta' natura essenzjali , imma irid ikun "INEVITABBLI" (emfasi tal-Qorti). Jigifieri anki kieku l-appellat verament emmen li l-libjan kellu permess jew licenzja biex jahdem hawn Malta u mhux biss kellu passaport biex ikun Malta , dan it-twemmin zbaljat ma kienx wiehed inevitabbli . Ghaliex kif jghid l-istess Prof. Sir. Anthony Mamo (ibid. p. 98):-
>
> "The mistake must be 'inevitable' , that is, such that it could not be avoided by the exercise of reasonable care.

35. Illi din il-Qorti ma tistax taqbel mal-argumenti mressqa mill-appellant fejn dan jorbot l-għarfien tiegħu tal-Liġi u tal-ġeolokalizzazzjoni tal-lok fejn inqabad jikkaċċja sempliċement mal-użu ta' tabelli mill-awtoritajiet tagħna. Qabel xejn huwa fatt pubbliku magħruf, iżjed u iżjed mal-komunita tal-kaċċaturi u n-nassaba li f'dik iż-zona fejn instab jikkaċċja l-appellant hemm santwarju tal-

---

[13] LL.B. I - First Year Criminal Law (Mamo Notes) Revamped by GħSL - Notes and Past Papers - Issuu aċċess 5 ta' Jannar 2023

għasafar. Dan mhux xi post sigriet jew mistur mill-pubbliku. Anzi l-appellant huwa residenti l-Mellieħa u għalhekk diffiċilment jitwemmen li ma kienx ben familjari mal-inħawi fejn kien qiegħed jikkaċċja u jonsob. Diffiċilment setgħet il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) temnu meta jgħid li ma kienx jaf li kien qiegħed fil-madwar jew addirittura ġewwa l-'buffer zone' tar-Riżerva tal-Għadira.

36. Il- fatt li kien hemm nuqqas ta' tabelli li jindikaw is-Santwarju tal-Għadira u l-'buffer zone' sabiex jipprojbixxu l-kaċċa u l-insib f'dawk l-inħawi, ma jwassalx biex titqajjem b'suċċess id-difiża ta' 'reasonable mistake of fact'. Li kieku BUTTIGIEG uża dik id-diliġenza mistennija minnu sabiex jaċċerta ruħu li huwa ma kienx qiegħed f'lok ipprojbit mil-Liġi bħal per eżempju billi ċċekja sew il-posizzjoni tiegħu qabel ma huwa mar fuq il-post mal-Awtoritajiet Maltin fejn jindikaw bi preċiż liema huma s-siti fejn jinstabu l-'bird sanctuaries', huwa ma kienx jsir passibbli għar-reati hawn imputati lilu in kwantu kien jevita tali ksur lampanti tal-Liġi.

37. Il-Liġi stess fi Skeda V tal-Avviż Legali 549.42 titkellem dwar **<u>il-madwar</u>** tas-Santwarju/Riżerva tal-Għadira. Mix-xhieda tal-Pulizija jirriżulta li għalkemm ir-Riżerva – iġifieri fejn ikun hemm l-ilma[14] - ma kinitx tidher mill-post preċiż fejn l-appellant inqabad jikkaċċja u jonsob, din kienet xorta waħda ftit metri 'l bogħod u għaldaqstant faċilment wieħed seta' jippressuponi li kien qiegħed fil-madwar tagħhha nonche' li kien qiegħed f'żona protetta.

38. L-imġieba tal-appellant setgħet titqies mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala li ma kienetx tagħti każ biżżejjed l-attenzjoni li kienet meħtieġa minnu u ċertament ma tirriflettix dik il-prudenza li l-Liġi tirrikjedi biex tinnewtralizza r-responsabilita' kriminali għall-ksur imputabbli lill-appellant. Din in-nuqqas ta' prudenza u leġġerezza fl-adeżjoni mal-Liġi diġa' rriżultat mill-fatt stess li l-appellant kien qiegħed jagħmel użu minn apparat ta' tisfir li bħala kaċċatur/nassab kontra l-Liġi.

39. Bħal Qorti tal-Maġistrati (Malta) qabilha, din il-Qorti taqbel li l-kalkoli tal-lokalizzazzjoni tal-post preċiż fejn kien inqabad jikkaċċja l-ewwel darba l-appellant għandha tittieħed bħala prova affidabbli. Il-Pulizija tassew bdew minn fuq rapport magħmul minn ħaddieħor iżda mbagħad kienu huma li marru u raw b'għajnejhom u t-tieni darba meta reġgħu marru fuq il-post, għalkemm lill-appellant ma sabuhx

[14] Ara x-xiehda ta' PC 1455 a fol 30.

hemmhekk, setgħu jirrisalu għal ‘co-ordinates’ preċiżi tal-‘buffer zone’ tas-Santwarju tal-Għasafar għaliex straħu fuq il-kostatazzjonijiet li kienu għadhom kemm għamlu ftit qabel meta kienu qabdu lill-appellant juża’ t-tisfir irrekordjat. Il-posizzjoni fejn kien l-appellant ġiet determinata mix-xiehda tal-Pulizija infushom. Biex b’hekk din il-Qorti tqis li din kienet prova sikura u tissodisfa l-grad rikjest mil-Liġi fil-kamp penali.

40. Magħdud dan kollu, din il-Qorti tqis li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għal darb’oħra setgħet legalment u raġonevolment tasal għal deċiżjoni ta’ ħtija anki fir-rigward tal-ewwel, tat-tieni, tat-tielet u tar-raba’ imputazzjonijiet.

Kunsiderazzjonijiet ta’ Piena

41. In kwantu għall-piena inflitta mill-Qorti tal-Maġistrati, huwa prinċipju ormai stabbilt li f’materja ta’ appell minn piena, sabiex Qorti tal-Appell tibdel il-piena li tkun erogat l-ewwel Qorti, dan tagħmlu biss fl-eventwalita’ li jirriżultalha li tali piena tkun żbaljata fil-prinċipju jew manifestament eċċessiva. Hekk ġie mistqarr mill- Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek** deċiża nhar il-25 t’Awissu 2005:

> It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone’s Criminal Practice 2004 (supra):
>
> “The phrase ‘wrong in principle or manifestly excessive’ has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal’s general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed. The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, ‘This court will...be reluctant to interfere with sentences which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges’ (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: ‘...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise a sentence there must be some error in principle.”
>
> Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase ‘wrong in principle’. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to ‘wrong in principle’) words to the effect

> that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed." This is also the position that has been consistently taken by this Court, both in its superior as well as in its inferior jurisdiction.

42. Mill-banda l-oħra din il-Qorti trid tagħmel l-evalwazzjoni tagħha dwar jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) applikatx piena li kienet manifestament eċċessiva meta wieħed jieħu kont ukoll tal-aspetti retributtivi u preventivi tas-sentenza emessa minnha. Kif intqal aktar il-fuq fl-appell Kandemir u li ġie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Marco Zarb**, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' appell ma tiddisturbax is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l- appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet toħroġ barra mill-parametri tal-piena jew miżuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox għal xi Ġudikanti.

43. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil- prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal- piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva. Biss dan ma jfissirx li sempliċiment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessivita jew eċċessivita manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugħ jekk jirriżulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli għall-offiża in kwistjoni u għaċ-ċirkostanzi tal-ħati u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik li kieku l-Qorti tal-Appell kienet teroga għall-każ in kwistjoni. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-**sentenza Ir-Repubblika ta' Malta vs Carmen Butler et** deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn ġie mistqarr ukoll is-segwenti:

> Fil-verita`, dawn il-principji huma rifless tal-principju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirrizultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspett partikolari tal-kaz (u anke, possibilment,

lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il- piena. S'intendi, kif diga` nghad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi precizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

44. Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħallem li meta Qorti tiġi biex teroga piena trid tieħu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-każ, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-ħati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċiżżju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistħarreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont kif imsemmi fis-sentenza Butler tqis anke, possibilment, lil xi ċirkostanza sussegwenti għas-sentenza ta' l-ewwel qorti.

45. Magħdud dan kollu din il-Qorti tqis li l-piena ta' multa ta' Ewro 2000 oltre għas-sospensjoni tassattiva ta' kull liċenzja u permessi relevanti maħruġa f'isem l-appellant hija piena skont il-Liġi. In oltre, milli jirriżulta mill-parti operativa tas-sentenza tagħha, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ħadet konsiderazzjoni taċ-ċirkostanzi tal-każ meta ġiet biex tinfliġġi multa fil-kwantita' ta' Ewro 2000 minflok dik fil-massimu ta' Ewro 5000 u għalhekk lanqas ma jista' jingħad li l-piena kienet inġjusta jew manifestament eċċessiva. Għalhekk mgħandhiex tiġi disturbata d-diskrezzjoni tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) f'dan is-sens.

Deċide

Għaldaqstant, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi billi tiċħad l-appell tal-appellant u tikkonferma s-sentenza appellata fl-intier tagħha.

Aaron M. Bugeja
Imħallef